

УТВЪРДИЛ: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Факултет по химия и фармация

Специалност: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Химия

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

--	--	--	--

Физика I част

Преподавател: доц. д-р Васил Димитров Вълчев

Асистент: гл. ас. д-р Гошо Гоев

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	15
	Практически упражнения (хоспетиране)	45
Обща аудиторна заетост		90
Извънаудиторна заетост	Подготовка за практическите занятия	30
	Подготовка за семинарни занятия, решаване на задачи	30
	Подготовка за две контролни през семестъра	10
	Подготовка за изпит	80
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	20
Обща извънаудиторна заетост		170
ОБЩА ЗАЕТОСТ		260
Кредити аудиторна заетост		
Кредити извънаудиторна заетост		
ОБЩО ЕКСТ		

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Оценка за практическите упражнения	20
2.	Оценка от контролните (за семинара)	20
3.	Изпит (условие за допускане до изпит е студентът да има оценки от практическите упражнения и от контролните за семинара най-малко среден (3)).	60

Анотация на учебната дисциплина:

Материалът за лекциите и упражненията представлява първата част от курса по физика, който е предназначен за специалност Химия. В тази част са включени разделите механика, термодинамика и молекулна физика и електричество и магнетизъм. В раздела по механика се въвеждат основни модели за телата – материална точка, твърдо тяло, непрекъсната среда и основни кинематични понятия и динамични закономерности. В раздела по термодинамика и молекулна физика се набляга на статистико-механичната интерпретация на термодинамичните понятия. Разделът по електричество и магнетизъм въвежда основните закони на електромагнетизма и подготвя формулирането на уравненията на Максвел.

На семинарните занятия се решават задачи, които помагат за по-задълбочено разбиране на учебния материал. В лабораторния практикум към курса студентите ще проверят важни физични закономерности, ще придобият практически умения за извършване на основни физични измервания и за обработка на експериментални резултати.

Курсът предвижда лекционни демонстрации.

Предварителни изисквания:

- Физика (гимназиален курс, задължителна подготовка)
- Алгебра и тригонометрия (гимназиален курс, задължителна подготовка.)

Очаквани резултати:

След успешно завършване на курса студентът:

- описва движението на телата с величините път, преместване, скорост и ускорение;
- формулира и прилага трите принципа на динамиката;
- формулира и прилага законите за запазване в механиката;
- познава и може да прилага основни закони на хидростатиката и хидродинамиката;
- анализира основни явления с участието на електрични и магнитни полета;
- ще могат да формулират и решават физически задачи от обхвата на курса;
- ще придобият практически умения за извършване на основни физични измервания и за обработка на експериментални резултати.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание

№	Тема (Лекции):	Хорариум
I	Механика	
1	Криволинейно движение.	2 ч.
2	Движение по окръжност.	1 ч.
3	Принципи на механиката.	2 ч.
4	Работа и енергия.	1 ч.
5	Закон за запазване на импулса.	1 ч.
6	Закон за запазване на енергията.	2 ч.
7	Закон за запазване на момента на импулса.	1 ч.
8	Механика на твърдо тяло.	2 ч.
9	Еластични свойства на твърдите тела.	1 ч.
10	Механика на флуидите.	2 ч.
II	Термодинамика и молекулна физика	
11	Идеалният газ като най-проста термодинамична система.	1 ч.
12	Първи принцип на термодинамиката.	1 ч.
13	Молекулно-кинетична теория на идеалния газ	1 ч.
14	Статистически разпределения	1 ч.
15	Втори принцип на термодинамиката.	2 ч.
III	Електричество и магнетизъм.	
16	Електричен заряд и електрично поле.	2 ч.
17	Електричен потенциал.	2 ч.
18	Електричен ток.	1 ч.
19	Магнитно поле.	2 ч.
20	Електромагнитна индукция.	1 ч.
21	Магнитни свойства на веществото.	1 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Криволинейно движение. Отправна система. Материална точка. Радиус-вектор, траектория, път и преместване, скорост, ускорение. Нормално и тангенциално ускорение.
2	Движение по окръжност. Ускорение. Периодично движение. Ъглова скорост и ъглово ускорение. Векторно произведение. Ъгловата скорост като вектор.

3	Принципи на механиката. Закон за инерцията. Сила, маса, импулс, втори и трети принцип на механиката. Гравитационна сила. Закон на Нютон за гравитацията. Зависимост на земното ускорение от височината. Сили на триене.
4.	Работа и енергия. Работа на постоянна и на променлива сила. Мощност. Кинетична енергия. Работа на силата на тежестта. Консервативни и неконсервативни сили. Потенциална енергия. Механична енергия.
5.	Закон за запазване на импулса. Затворена система. Закон за изменение на импулса. Закон за запазване на импулса. Център на масите. Теорема за движението на центъра на масите.
6.	Закон за запазване на енергията. Енергия на механична система. Превръщане и запазване на енергията. Нееластичен и еластичен удар. Примери
7.	Закон за запазване на момента на импулса. Момент на сила и момент на импулса спрямо неподвижна точка. Уравнение за моментите. Движение на материална точка под действие на централна сила. Закон за запазване на момента на импулса.
8.	Механика на твърдо тяло. Въртене на твърдо тяло около неподвижна ос. Двойка сили. Инерчен момент – теореми за успоредните и за перпендикулярните оси. Кинетична енергия на въртене. Главни инерчни оси. Свободни оси.
9.	Еластични свойства на твърдите тела. Еластични сили и напрежения. Закон на Хук. Пластичност. Коефициент на Поасон. Еднородни и нееднородни деформации.
10.	Механика на флуидите. Закон на Паскал. Хидростатично налягане. Манометри и барометри. Закон на Архимед. Движение на идеален флуид - стационарно течение, уравнение на непрекъснатост, закон на Бернули. Вискозитет. Ламинарно и турбулентно течение. Число на Рейнолдс. Формула на Поазьой.
11.	Идеалният газ като най-проста термодинамична система. Макроскопична система и параметри. Постулати на термодинамиката. Равновесни и неравновесни процеси. Температура и термометри. Закони при идеалния газ.
12.	Първи принцип на термодинамиката. Вътрешна енергия, работа и топлина. Първи принцип на термодинамиката. Кръгов процес. Закон на Джаул. Топлинни капацитети – C_v и C_p . Адиабатен процес. Уравнение на Поасон.
13.	Молекулно-кинетична теория на идеалния газ. Идеален газ. Налягане на газа. Температура. Степени на свобода. Равномерно разпределение на енергията по степени на свобода.
14.	Статистически разпределения. Разпределение на Максвел – функция на разпределение, зависимост от температурата, средни скорости. Барометрична формула. Болцманово разпределение. Понятие за квантови разпределения.
15.	Втори принцип на термодинамиката. Топлинни машини – КПД. Цикъл на Карно. Теорема на Карно. Топлинни машини и топлинно замърсяване на околната среда. Ентропия. Ентропия и вероятност. Формула на Болцман.

	Закон за нарастване на ентропията. Формулировки на втория принцип на термодинамиката.
16.	Електричен заряд и електрично поле. Електричен заряд, точков заряд, закон за запазване на електричния заряд. Закон на Кулон. Принцип на суперпозицията. Електрично поле - интензитет, силови линии. Теорема на Гаус -ел. поле на равномерно заредени безкрайна нишка и равнина.
17.	Електричен потенциал. Циркулация. Потенциал на точков заряд. Електронволт. Проводник и диелектрик в електростатично поле. Електростатична защита. Капацитет на проводник и кондензатор. Плосък кондензатор. Енергия на зареден кондензатор. Енергия на ел. поле.
18.	Електричен ток. Дрейфова скорост. Закон на Ом. Закон на Джаул-Ленц. Електродвижещо напрежение. Закон на Ом за цялата верига. Правила на Кирхоф.
19.	Магнитно поле. Магнитна индукция. Магнитна сила. Лоренцова сила. Движение на заредени частици в еднородно магнитно поле - масспектрометър, циклотрон. Магнитни сили, действащи на проводник, по който тече ток. Опит на Оерстед. Закон на Био-Савар. Магнитно поле на кръгов ток. Закон на Ампер.
20.	Електромагнитна индукция. Опити на Фарадей. Магнитен поток. Закон на Фарадей. Правило на Ленц. Самоиндукция. Трансформатор. Енергия на магнитното поле.
21.	Магнитни свойства на веществото. Магнитен диполен момент на атома. Намагнитеност на веществата. Магнитна възприемчивост. Диа- и парамагнетизъм. Феромагнетизъм – хистерезис, феромагнитни домени.

№	Тема (Лабораторни упражнения):	Хорариум
1.	Грешки при физичните измервания. Прости измерителни прибори измервания и обработка на данните.	3
2.	Определяне плътност на твърдо тяло и течност.	3
3.	Изследване на постъпателни движения с Атвудова машина.	3
4.	Изучаване на въртеливи движения с ротатор на Обербек.	3
5.	Модули на еластичност.	3
6.	Коефициенти на вътрешно триене на течности. Коефициент на вътрешно триене на въздуха.	3
7.	Определяне на коефициента на повърхностно напрежение на течности по метода на издухването.	3
8.	Определяне скоростта на звука с тръбата на Квинке и чрез отношението C_p/C_v за въздуха по метода на Клеман и Дезорм.	3
9.	Специфичен топлинен капацитет на твърдо тяло. Специфична топлина на топене на леда.	3
10.	Специфична топлина на изпарение на водата.	3
11.	Градуиране и еталониране на термодвойка.	3
12.	Уитстонов мост. Определяне на съпротивлението и специфично съпротивление на метален проводник.	3

13.	Температурна зависимост на съпротивлението на метали и полупроводници.	3
14.	Преглеждане на протоколи от лабораторните упражнения.	3

№	Тема (Семинар):	Хорариум
1.	Праволинейно движение.	1 ч.
2.	Криволинейно движение. Движение по окръжност.	1 ч.
3.	Сили. Принципи на механиката.	1 ч.
4.	Енергия. Импулс. Закон за запазване на импулса.	1 ч.
5.	Въртене на твърдо тяло. Кинетична енергия.	1 ч.
6.	Механика на флуидите.	1 ч.
7.	контролно	1 ч.
8.	Първи принцип на термодинамиката. Топлинни капацитети.	1 ч.
9.	Адиабатен процес. Топлинни машини.	1 ч.
10.	Електростатично поле.	1 ч.
11.	Електрически вериги.	1 ч.
12.	Движение на заредена частица в магнитно поле.	1 ч.
13.	Магнитно поле на постоянен ток.	1 ч.
14.	Електромагнитна индукция.	1 ч.
15.	контролно	1 ч.

Програмата е обсъдена и приета на Катедрен съвет на катедра “Обща физика” на 23.04.2018г. с протокол No 11.

Библиография

Основна

1. М. Максимов, Основи на физиката, Част 1 и 2, Булвест 2009.
2. Плачкова, Ст.К., Мишева, М.А., Физика с примери от биологията, С., Унив. издателство, 2004.

Допълнителна

3. J. Jewett, R. Serway, Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics, 8th edition, International edition, 2010.
4. Halliday, Resnick, Walker, Fundamental of Physics, 7th edition, Wiley, 2005
5. J. Cutnell, K. Johnson, Physics, 6th edition, Wiley, 2004
6. P. Tipler, G. Mosca, Physics for Scientists and Engineers, 5th edition, Freeman, 2004

7. *B. Crowell*, Light and Matter (Newtonian Physics, Conservation Laws, Vibration and Waves, Electricity and Magnetism, Optics, The Modern Revolution in Physics) 2001, www.lightandmatter.com.
8. *Р.Файнман, Р.Лейтон, М.Сендс. Файнманови лекции по физика*, Народна просвета, София, том 1 – 1970, том 2- 1972, том 3 – 1976

Дата: 20.04.2018

Съставил:
доц.д-р Васил Димитров Вълчев